

Tæpper med god samvittighed

Fairtrade er oppe i tiden, men allerede for 26 år siden besluttede en gruppe tyrkiske kvinder, at de ville tage sig ordentligt betalt for deres gamle håndværk

Billeder fra Tyrkiet er venligst udlånt af Dobag.

Af Gitte Glibstrup

TEMA: "Plantefarver gør noget ved en. Det er som om, at de går ind og fanger ens sjæl. Man får ikke nok og bliver ikke træt af at se på dem".

Sådan siger Birte Stærk, der er den danske forhandler af tyrkiske Dobag tæpper, som stammer fra et kvindeskooperativ i Tyrkiet og blandt andet er kendetegnet ved plantefarver og god kvalitet.

Sammen med sin mand Bent Nygaard, forhandler Birte Stærk

tæpperne i Danmark – nu på fjerde år.

"Jeg havde en drøm om at arbejde med noget socialt og kulturelt, som samtidig kunne være en forretning. Og da jeg en dag læste om Dobag projektet i et blad, var jeg ikke i tvivl", fortæller Birte Stærk.

Hun kontaktede den norske forhandler af tæpperne og sammen med Bent Nygaard tog hun til Tyrkiet, hvor hun indgik de nødvendige aftaler.

"Det har givet mig kendskab til et helt nyt område – både kunsthåndværk og så i Tyrkiet, hvor jeg har lært en masse spændende mennesker at kende", fortæller hun..

Godkendt

Birte har tidligere dannet ID Forum, hvor designere og producenter møder hinanden, og Bent har haft en stor anlægsgartner virksomhed. Nu fungerer han blandt andet som konsulent rundt omkring, mens Birte

udover tæpperne arbejder deltids i en tøjforretning.

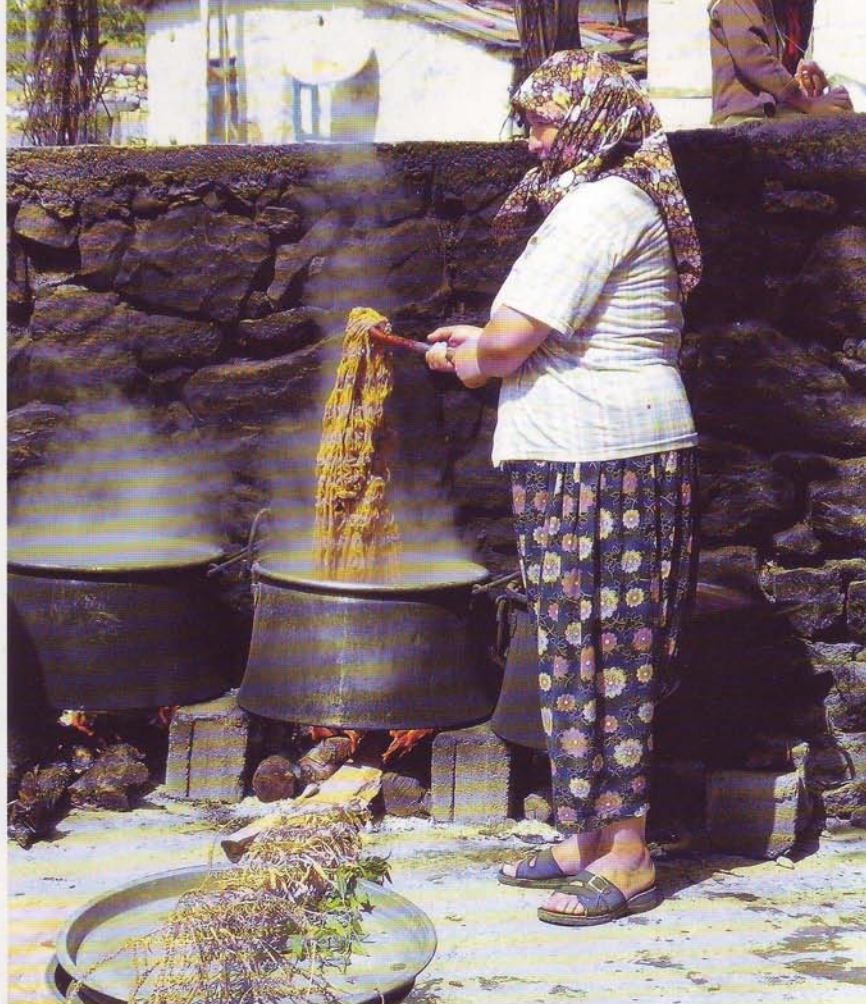
"Målet er, at jeg skal kunne leve af Dobag. Men det tager tid at blive kendt, så jeg fortæller vores historie til alle, der er interesserede i det", siger hun.

Derfor holder hun også foredrag om tæpperne – både i showroomet i Haldrup ved Horsens og rundt omkring i foreninger landet over, som gerne vil høre om det specielle

Birte Stærk er forelsket i de dybe plantefarver.

Tæpperne bredes ud, så man som forhandler kan finde sine favoritter til videresalg.

Alt garn er farvet med planter.

Dobag projekt, der har fungeret i 26 år.

"Næsten alle bliver berørte af historien om et kvindekooperativ i Tyrkiet. Det er en sag, man gerne vil støtte – specielt fordi kvaliteten også er i orden", lover hun.

Hvert eneste tæppe bliver vurderet, godkendt og certificeret på Marmare Universitetet i Tyrkiet, og med hvert tæppe er et billede af knytteren og en beskrivelse af antal knuder mv.

Handler knuder

Netop knuderne er altafgørende, for man køber og sælger pr. knude, og derfor er der helt faste priser på tæpperne. Et tæppe på eksempelvis 105 x 150 cm har knap 145.000 knuder, og når man ved, at der kan knyttes 3-4000 knuder dagligt, betyder det, at hver kvinde står bag få tæpper årligt.

"Men salget af tæpperne betyder, at hun og hendes familie får en god levestandard. Selvom lønningerne er lave set med danske øjne, så tjener nogle af de flittigste kvinder en bedre løn end eksempelvis en uni-

versitetsprofessor i Tyrkiet", fortæller Birte Stærk.

Tæpperne giver familierne råd til telefon og tv, og det giver også arbejde til en del af mændene, som enten passer og klipper får, står for farvning af garnerne mv. De ældre kvinder spinder garn, mens børnene skal gå i skole i minimum otte år –

som et krav fra kooperativets side.. "Tæpperne ligger måske nok i den dyre ende, men vi kan stå inde for kvaliteten, og vi ved, at der ikke bruges børnearbejde og kemikalier. Det er vores indtryk, at folk vil betale for den viden", fortæller Birte Stærk. Mange unge bliver boende i landsbyerne for at føre traditionen videre, for de har set, hvad tæpperne har gjort for deres familie. Så det første generationsskifte er forløbet glat. Det er de gamle mønstre, der fortsat knyttes efter, og sådan skal det blive ved.

"Men det er utroligt at se, hvordan knytterne har mønstrene i hovedet. Og de kan med imponerende præcision udføre symmetriske tæpper", siger Birte Stærk.

Med hjertet

Birte Stærk og Bent Nygaard rejser selv til Tyrkiet og udvælger de tæpper, de vil have med til Danmark for at sælge.

"Jeg vælger med hjertet. Nogle tiltaler mig simpelthen mere end andre, og så går vi også efter danske ønsker. Danskerne vil gerne have tæpper, der er rimeligt enkle i mønstret og har større, ensfarvede flader", har hun erfaret.

Man kan bestille tæpper i en bestemt størrelse eller mønster, men der er naturligvis en vis leveringstid på sådan et produkt. Dog mener

I showroomet i Haldrup kan man se planterne, som giver tæpperne farve.

Birte Stærk, at det er værd at vente på. "Jeg kalder tæpperne for fremtidens antikviteter, for de kan ikke slides op. Jeg vil helt klart mene, at de holder prisen og samtidig giver de varme både på fodder og sjæl", siger hun og kigger næsten forelsket på sine tæpper.

FAKTA:

Om projektet

Dobag-tæpper stammer fra et projekt, der begyndte i 1981 i nogle få udvalgte landsbyer i Tyrkiet. En professor satte sig for at undersøge plantefarver fra gamle tæpper, for i en årrække havde kemiske farver været dominerende. Han analyserede sig frem til de gamle planter, og kontaktede derefter kvinder i tyrkiske landsbyer, der kendte de gamle mønster- og håndværkstraditioner. Traditionerne var ved at uddø, for lønnen for at knytte var elendig. Men kvinderne fik dannet et kooperativ, og i dag giver projektet livsgrundlag for ca. 400 familier i 40 landsbyer i bjergregionerne Ayvacik og Yuntdag i Tyrkiet.

Det er kvinderne selv, der står bag projektet og på en årlig generalforsamling fastsættes priser og projekter for det kommende år. Tæpperne eksporteres direkte fra kvindernes egne kooperativer og ud i verden til udvalgte forhandlere.

Om tæpperne:

- Dobag tæpper holder gennem generationer
- De er vaske- og lysægte
- Kun håndspundet vinteruld
- Ingen kemikalier
- Bæredygtig udvikling på kvindernes egne vilkår
- Udelukkende plantefarver

Læs mere på www.dobag.dk